

การศึกษาปัญหาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์

A Study of School - Based Management Problems in the Secondary
Education Service Area Office Nakhon Sawan

จีระศักดิ์ อบอ้าย¹, ทินกร ช่อมพงษ์², ทีปปิพัฒน์ สันตะวัน³

Jeerasak Ob-ai¹, Thinnakorn Cha-umpong², Teeppipat Suntawan³

Corresponding Author E-mail: jeerasak.o@nsru.ac.th

Received: 2021-07-19; Revised: 2021-08-30; Accepted: 2021-08-30

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์ทำงานในตำแหน่ง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นผู้บริหาร ครู และ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ จำนวน 327 คน โดยใช้ วิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่มีค่าความเที่ยง 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและทดสอบรายคู่ตามวิธีการของ เชฟเฟ ผลการศึกษาพบว่า

1) ปัญหาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานอยู่ในระดับปานกลางเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด คือ ด้านหลักความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ ด้านหลักความเป็นมืออาชีพ ด้านหลักความเป็นกลางทางการเมือง ด้านหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ด้านหลักการมีส่วนร่วม และด้านหลักการนิติบัญญัติ 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อปัญหาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งแตกต่างกันมีความคิดเห็นโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ปัญหาการบริหาร, การบริหารสถานศึกษา, การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Student in Master of Education degree (Educational Administration), Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

⁴ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

⁵ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

⁶ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The objectives of this study were to study and compare School-Based Management (SBM) problems divided by gender, job position, and work experience. The research sample size was determined using the Krejcie & Morgan formula. The samples were 327 samples in total, selected by random sampling. The research instrument was a questionnaire about SBM problems with reliability of 0.98. The data was analyzed using percentage, mean, standard deviation, t-test independent, analysis of variance (One - way ANOVA), and pair-wise difference by means of Scheffé. The study findings were as follows;

1) All 6 SBM problems overall were at a medium level. When sorting by aspect, the highest to the lowest were centralization management, professionalism, politically neutral, check and balance, participation and legislative respectively. 2) The comparison results of the opinions of administrators, teachers and basic education committees on SBM problems divided by gender, and work experience found that the participants with different genders had opinions on SBM problems that were not different overall. The participants with different job positions had opinions on SBM problems were different overall, which was the statistically significant at the .05 level. When tested by Scheffé method, it was found that pairs of teachers and administrators and pairs of teachers and basic education committees were different. The participants with work experience had opinions on SBM problems that were different overall .05 level. When tested by Scheffe' s method, it was found that pairs of less than 5 years and 5-10 years, pairs of less than 5 and 10 years, and pairs of 5-10 years and more than 10 years were different.

Keywords: Problem Management, School Administration, School-Based Management

บทนำ

สังคมไทยและสังคมโลกกำลังเดินทางเข้าสู่โลกในศตวรรษที่ 21 ที่มีความเป็นพลวัต มีความเป็นสากล และเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วแบบดิสรัปชัน (Disruption) การเท่าทันโลกจึงเป็นสิ่งสำคัญในการดำรงอยู่ของมนุษย์ ซึ่งการศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education) เป็นเครื่องมือสำคัญที่นำพาประชาชนในสังคมไทยให้ดำรงอยู่ได้ในสภาวะการณ์ปัจจุบัน โดยกระทรวงศึกษาธิการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาโดยใช้หลักการกระจายอำนาจ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษาตามเจตนารมณ์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ใช้การจัดการศึกษากับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ การยอมรับและการเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษามากขึ้น เพื่อเป้าหมายในการปรับปรุงโครงสร้างและระบบบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและสถานศึกษา ให้มีเอกภาพสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของแต่ละพื้นที่และประชาชน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า 75 - 82) โดยกำหนดเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ต้องการให้มีระบบการบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ ทันสมัย โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีการกระจายอำนาจและมีส่วนร่วมจากประชาชน มีการแบ่งภารกิจรับผิดชอบที่เหมาะสมระหว่างส่วนกลางภูมิภาค และท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560, หน้า 63 - 64)

การศึกษาที่มีคุณภาพมีความสำคัญสูงสุดและมีบทบาทต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาไทยนั้น ยึดหลักการมีส่วนร่วมของสังคม และหลักการพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ มีกระบวนการจัดการศึกษาโดยยึดหลักการมีเอกภาพด้านนโยบายและหลากหลายในการปฏิบัติ การกระจายอำนาจการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 กล่าวว่า หลักการและกระบวนการในการจัดการศึกษาเน้นให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาโดยตรง สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ มีอิสระในการตัดสินใจบริหารจัดการด้านงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านงบประมาณ และด้านการบริหารงานทั่วไป ภายใต้การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายจากคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อให้เกิดการจัดการศึกษาเป็นไปโดยการมีส่วนร่วมและตรงตามความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชนมากที่สุด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562, หน้า 4 - 12)

การขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติจำเป็นต้องมีหลักการดำเนินงานที่สอดคล้องกับเจตนาของการจัดการศึกษา เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการนำหลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School - Based Management: SBM) เป็นเครื่องมือในการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการศึกษา แนวคิดหลักในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นการสร้างเอกภาพขององค์กร กำหนดนโยบายและมาตรฐานการศึกษาโดยกระจายบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานไปสู่สถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562, หน้า 47) การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปให้สถานศึกษาที่ใช้โรงเรียนเป็นศูนย์กลาง ให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ คล่องตัวในการบริหารและจัดการ ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป โดยให้ความสำคัญแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รับผิดชอบ วางแผน ติดตามผล พัฒนาคุณภาพการศึกษาตามความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น (วสันต์ สัตยคุณ, 2554, หน้า 24 - 25)

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นแนวทางการขับเคลื่อนการศึกษาที่ผ่านการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา โดยอยู่ในรูปของคณะกรรมการต่าง ๆ ของสถานศึกษา ก่อให้เกิดผลดีกับการขับเคลื่อนสถานศึกษา ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมเกิดความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร ได้รับการให้คุณค่ากับความคิดเห็น ก่อเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของอันเป็นพลังในการขับเคลื่อนเครือข่ายมากที่สุด ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายจำเป็นต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ รวมถึงให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการโดยองค์คณะบุคคล ในการเข้ามามีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเป็นสำคัญ โดยเฉพาะคณะกรรมการสถานศึกษา เครือข่ายผู้ปกครอง และชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องตระหนักว่าความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานคือการพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามมาตรฐานที่กำหนด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, หน้า 15) และความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้

โรงเรียนเป็นฐาน เกิดจากการให้ความสำคัญกับการกำหนดโครงสร้างองค์กรที่ยืดหยุ่น มีประสิทธิภาพ เน้นการกระจายอำนาจ และการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต่างๆ ส่งผลต่อความสำเร็จของสถานศึกษา ซึ่งการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาในทุก ๆ ด้านอย่างมีประสิทธิภาพ (จิรัสสา ไสยแก้ว, 2559, หน้า 88)

การขับเคลื่อนตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในแต่ละพื้นที่ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง แต่ผลของความสำเร็จจากการบริหารและจัดการศึกษาไม่สามารถสะท้อนได้ว่าการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานอย่างแท้จริง สถานศึกษายังคงไม่สามารถบริหารได้อย่างเป็นอิสระ คล่องตัว ไม่มีอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาด้วยตนเอง ยังคงต้องบริหารงานภายใต้อำนาจที่รับมอบจากปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น เมื่อพิจารณาจากความหลากหลายของสถานศึกษาที่มีความแตกต่างกันทั้งขนาดของสถานศึกษา จำนวนนักเรียน จำนวนครู และบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนลักษณะภูมิศาสตร์และวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น ทำให้สถานศึกษาเกิดความไม่คล่องตัวในการบริหาร ส่งผลต่อคุณภาพในการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556, หน้า 2 - 3) อีกทั้งการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ไม่ได้ให้ทุกภาคส่วนที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน เข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ทั้งกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองมาช่วยในการกำหนดทิศทางการบริหารโรงเรียน ทำให้เกิดความสำเร็จในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (ฉิรวรรณ คุ่มทอง, 2560, หน้า 104)

จากความหลากหลายของสถานศึกษา ที่มีความแตกต่างกันทั้งขนาดของสถานศึกษา จำนวนนักเรียน จำนวนครู และบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนลักษณะภูมิศาสตร์และวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น ทำให้พื้นที่ที่มีบริบทต่างกันย่อมมีวิธีการปฏิบัติโดยการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานแตกต่างกัน เพื่อแก้ปัญหาในการปฏิบัติที่แตกต่างกัน ส่งผลให้ประสิทธิภาพในการนำการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานแตกต่างกัน ผลการประเมินการบริหารจัดการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ ตามมาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พบว่าการกระจายอำนาจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการบริหารงานด้านบริหารงานบุคคล มีผลการประเมินอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากระบวนการวางแผนอัตรากำลังครูและบุคลากรทางการศึกษา ปัญหาการสรรหา และบรรจุแต่งตั้ง ขาดการพัฒนาส่งเสริมยกย่อง เชิดชูเกียรติครูและบุคลากรทางการศึกษาสู่ความเป็นมืออาชีพ และด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการศึกษามีผลการประเมินอยู่ในระดับต่ำเช่นเดียวกัน ซึ่งเป็นผลสะท้อนว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีผลการดำเนินงานไม่บรรลุตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา ตามบทบาทและความรับผิดชอบของหน่วยงานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42, 2563, หน้า 117 - 118) ผู้บริหารสถานศึกษากระจายอำนาจในการบริหารและจัดการศึกษาโดยไม่คำนึงประโยชน์ของสถานศึกษาและชุมชนเท่าที่ควร ขาดประสิทธิภาพในการทำงาน ประกอบกับการมีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์การทำงานไม่เพียงพอภายในสถานศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะทำงานหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องยังไม่มากเท่าที่ควร (กัญญาณัฐ ฤทธิ์บำรุง, 2559, หน้า 91 - 94) ทำให้การขับเคลื่อนสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานยังเกิดปัญหาและไม่ประสบความสำเร็จตามที่คาดหวังไว้ อันเกิดจากการนำการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไปใช้ขณะที่ไม่มีความพร้อมหรือมีอุปสรรคในการปฏิบัติที่แตกต่างกันตามบริบทพื้นที่แต่ละแห่ง

ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครสวรรค์ ซึ่งผลจากการศึกษาครั้งนี้ คาดว่าจะได้ข้อมูลที่เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาในการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครสวรรค์
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีต่อปัญหาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครสวรรค์ จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์ทำงานในตำแหน่ง

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาครั้งนี้ มุ่งศึกษาปัญหาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556, หน้า 33)

1. หลักการนิติบัญญัติ
2. หลักการมีส่วนร่วม
3. หลักความเป็นกลางทางการเมือง
4. หลักความเป็นมืออาชีพ
5. หลักความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ
6. หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) มีรายละเอียด ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 74 คน ครู จำนวน 1,626 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 403 คน รวมทั้งสิ้น 2,103 คนจากสถานศึกษา ทั้งหมด จำนวน 37 แห่ง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับฉลาก ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 327 คน เทียบบัญญัติไตรยางศ์ ได้ผู้บริหาร จำนวน 11 คน ครู จำนวน 253 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 63 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีต่อปัญหาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์ทำงานในตำแหน่ง

ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับปัญหาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้การศึกษามี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์ทำงานในตำแหน่ง ของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ มีองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักการนิติบัญญัติ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านหลักความเป็นกลางทางการเมือง ด้านหลักความเป็นมืออาชีพ ด้านหลักความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ และด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์เพื่อขออนุญาตผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ เก็บข้อมูลในพื้นที่
2. ผู้ศึกษาพบผู้อำนวยการสถานศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์เพื่อเก็บแบบสอบถามจากผู้บริหาร ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในระหว่างวันที่ 12 - 28 พฤษภาคม 2564 เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล
3. ผู้ศึกษาขอรับแบบสอบถามด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ โดยได้รับแบบสอบถามคืนกลับมาครบทั้ง 327 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาค้นคว้า ผู้ศึกษาวิเคราะห์โดยใช้สถิติและสูตรประกอบการคำนวณ ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือศึกษา

- 1.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อในแบบสอบถาม
- 1.2 หาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alfa - coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)
2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
 - 2.1 ค่าความถี่ (f)
 - 2.2 ค่าร้อยละ (%)
 - 2.3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)
 - 2.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน
 - 3.1 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เกี่ยวกับปัญหาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ จำแนกตามเพศ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) แบบ Independent Samples Test
 - 3.2 การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ จำแนกตามตำแหน่ง และประสิทธิภาพการทำงานในตำแหน่งโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA) และเมื่อพบว่าด้านที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญจะทำการทดสอบรายคู่ตามวิธีของเชฟเฟ (Scheffe)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาปัญหาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ สรุปผลได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีกลุ่มตัวอย่าง 327 คน เป็นเพศชาย จำนวน 133 คน เพศหญิง จำนวน 194 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 11 คน ครู จำนวน 253 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 63 คน มีประสบการณ์ในตำแหน่งส่วนใหญ่ 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีระดับปัญหา มากที่สุด คือ ด้านหลักความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ รองลงมาคือ ด้านหลักความเป็นมืออาชีพ ด้านหลักความเป็นกลางทางการเมือง ด้านหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านหลักนิติบัญญัติ เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า

1. ด้านหลักการนิติบัญญัติ พบว่า ระดับปัญหาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านหลักการนิติบัญญัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัญหาการตรวจสอบการดำเนินงานให้ถูกต้องตามระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ ตามที่สถานศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดกำหนด มีระดับปัญหาอยู่ในระดับสูงที่สุด รองลงมาคือ ปัญหาการปรับปรุงการดำเนินงานของคณะกรรมการให้ถูกต้องตามระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ ตามที่สถานศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดกำหนด และมีข้อที่มีระดับปัญหาต่ำที่สุดคือ ปัญหาการดำเนินการด้านหลักสูตร/การประกันคุณภาพการศึกษาที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ด้านหลักการมีส่วนร่วม พบว่า ระดับปัญหาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาารายข้อพบว่า ปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการดำเนินงานในการวางแผนการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีระดับปัญหาอยู่ในระดับสูงที่สุด รองลงมาคือ ปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง และชุมชนในการวางแผนการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และข้อที่มีระดับปัญหาต่ำที่สุดคือ ปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการดำเนินงานในการปรับปรุงแก้ไข/เสนอแนะการดำเนินงานของสถานศึกษา

3. ด้านหลักความเป็นกลางทางการเมือง ระดับปัญหาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านหลักความเป็นกลางทางการเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ปัญหาระบบตรวจสอบภายใน/หน่วยงานควบคุมภายในที่เข้มแข็ง เป็นรูปธรรมของสถานศึกษา มีกระบวนการในการควบคุม กำกับให้การดำเนินงานถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีระดับปัญหาอยู่ในระดับสูงที่สุด รองลงมาคือ ปัญหาการดำเนินงานของสถานศึกษาที่เป็นระบบ มีแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน ไม่เลือกปฏิบัติ และข้อที่มีระดับปัญหาต่ำที่สุดคือ ปัญหาการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของสถานศึกษาให้ผู้ปกครอง ชุมชน ได้รับรู้อย่างต่อเนื่อง

4. ด้านหลักความเป็นมืออาชีพ พบว่า ระดับปัญหาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านหลักความเป็นมืออาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ปัญหาการดำเนินการติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างเป็นระบบ มีระดับปัญหาอยู่ในระดับสูงที่สุด รองลงมา คือ ปัญหาการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างเป็นระบบ โดยยึดหลักนิติธรรม คุณธรรม ความโปร่งใส และตรวจสอบได้ และข้อที่มีระดับปัญหาต่ำที่สุดคือ ปัญหาการรายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีต่อหน่วยงานต้นสังกัด มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานสู่สาธารณชน

5. ด้านหลักความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ ระดับปัญหาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านหลักความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ปัญหาการวางแผนปฏิบัติการดำเนินงานตามกรอบงาน 4 ฝ่าย อย่างเป็นระบบ ทำให้เกิดความคล่องตัว มีระดับปัญหาอยู่ในระดับสูงที่สุด รองลงมาคือ ปัญหาความคล่องตัวในการบริหารจัดการ ด้านงบประมาณ ที่สามารถแก้ปัญหาด้านงบประมาณได้อย่างเป็นระบบ และข้อที่มีระดับปัญหาต่ำที่สุดคือ ปัญหาการนำผลการประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากรมาปรับปรุง แก้ไข และพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

6. ด้านหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล พบว่า ระดับปัญหาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ปัญหาการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา มีระดับปัญหาอยู่ในระดับสูงที่สุด รองลงมา คือ ปัญหาการติดตาม ตรวจสอบ การดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรม และแผนการควบคุมการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษา และข้อที่มีระดับปัญหาต่ำที่สุดคือ ปัญหาการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษารายงานต่อคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลสู่สาธารณชน

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีต่อปัญหาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งตามองค์ประกอบ 6 ด้าน คือ ด้านหลักการนิติบัญญัติ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความเป็นกลางทางการเมือง ด้านหลักความเป็นมืออาชีพ ด้านหลักความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ ด้านหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล พบว่า

1. ผลการเปรียบเทียบระดับปัญหาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านหลักความเป็นมืออาชีพและด้านหลักความเป็นอิสระในการบริหารจัดการที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบระดับปัญหาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบระดับปัญหาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในนครสวรรค์ จำแนกตามประสบการณ์ทำงานในตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องปัญหาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในนครสวรรค์สามารถนำผลของการศึกษามาอภิปรายผล ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัญหาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในนครสวรรค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องมาจากสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในนครสวรรค์ ส่วนใหญ่ดำเนินการตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน แต่ยังขาดขั้นตอนการปฏิบัติบางส่วนเพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษาดำเนินไปอย่างยั่งยืน โดยเกิดจากการทำงานไม่เป็นระบบ ไม่ยึดหลัก นิติธรรม คุณธรรม ความโปร่งใส และตรวจสอบได้ การทำงานไม่เป็นปัจจุบัน ขาดการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และที่สำคัญคือไม่นำผลสะท้อนกลับจากการปฏิบัติงานมาปรับปรุงพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แพรพิมพา มงคลสวัสดิ์ (2557) ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครระยอง โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกด้านเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

1. ด้านหลักการณ์บัญญัติพบว่า โดยภาพรวมมีระดับปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เป็นเพราะการดำเนินงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายของบุคลากรในสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดผู้ที่มีความรู้อย่างแท้จริงมาช่วยในการกำกับ ติดตาม และตรวจสอบการดำเนินงานให้ถูกต้องตามระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ รวมทั้งขาดการรายงานผลและการนำผลการดำเนินงานมาปรับปรุงการดำเนินงานในหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การปฏิบัติงานตามหน้าที่จึงไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่ง รอดจาก (2555) ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาด้านหลักการณ์บัญญัติ โดยภาพรวมมีปัญหายุ่งอยู่ในระดับปานกลาง

2. ด้านหลักการณ์มีส่วนร่วม พบว่า โดยภาพรวมมีระดับปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เป็นเพราะ ส่วนใหญ่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการรับทราบข้อมูลเพียงเท่านั้น โดยไม่มีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผนการดำเนินงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนเพียงให้ความเห็นชอบในการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาเท่านั้น ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาเพียงฝ่ายเดียวไม่เกิดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญาณัฐ ฤทธิ์บำรุง (2559) ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาด้านหลักการณ์มีส่วนร่วมโดยภาพรวมมีปัญหายุ่งอยู่ในระดับปานกลาง

3. ด้านหลักความเป็นกลางทางการเมือง พบว่า โดยภาพรวมมีระดับปัญหาอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในนครสวรรค์ ส่วนใหญ่กำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มาจากตัวแทนที่ได้รับการยอมรับนับถือในด้านต่าง ๆ ในชุมชน แต่อาจยังไม่เข้าใจขั้นตอนหรือกระบวนการทำงานของสถานศึกษา หรือมีความเข้าใจในเป้าหมายการดำเนินงานของสถานศึกษาที่ไม่ชัดเจน สอดคล้องกัน ทำให้ไม่สามารถแสดงศักยภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามบทบาทหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชรารักษ์ บุญพัก (2560) ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาด้านหลักความเป็นกลางทางการเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

4. ด้านหลักความเป็นมืออาชีพ พบว่า โดยภาพรวม มีระดับปัญหาอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในนครสวรรค์ ส่วนใหญ่ขาดการดำเนินการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ไม่มีหลักการหรือขั้นตอนที่ชัดเจนแน่นอน ทำให้เกิดความสับสน ลำบากในการปฏิบัติงาน อีกทั้งยังไม่นำผลการดำเนินงานมาปรับปรุงการปฏิบัติงานในโอกาสต่อไป ทำให้ประสิทธิภาพการทำงานลดลง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชรารักษ์ บุญพัก (2560) ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาด้านหลักความเป็นมืออาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

5. ด้านหลักความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ พบว่า โดยภาพรวม มีระดับปัญหาอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะการดำเนินการภายในสถานศึกษาเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา ให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย สถานศึกษายังไม่

สามารถดำเนินการเองได้อย่างคล่องตัว จำเป็นต้องดำเนินการตามขั้นตอนและระเบียบ ทำให้การดำเนินงานของสถานศึกษาไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ เกิดความล่าช้าต่อการปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชญาภา ศรีเหลือง (2560) ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาด้านหลักความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก

6. ด้านหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล พบว่า โดยภาพรวม มีระดับปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เป็นเพราะสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ส่วนใหญ่มีการดำเนินงานของสถานศึกษาไม่สอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา และเป้าหมายของสถานศึกษาที่เกิดจากความต้องการของชุมชน อีกทั้งยังไม่สามารถติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานให้ดำเนินงานด้วยความถูกต้อง โปร่งใส และตรวจสอบได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ถิรวัฒน์ คุ่มทอง (2560) ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีต่อปัญหาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง พบว่า

1. ผู้บริหารครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน เป็นเพราะการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ส่วนใหญ่เกิดจากการขาดการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้ถูกต้องตามระเบียบต่าง ๆ ตามที่หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษากำหนด ซึ่งต้องอาศัยระยะเวลาในการดำเนินงาน ปรับปรุง พัฒนาระบบการทำงานให้สามารถแก้ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติและการวางระบบได้ ซึ่งทั้งผู้บริหารครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งเพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นตรงกันว่าระบบการทำงาน มีปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหาที่แตกต่างกันตามบริบทพื้นที่ของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชรภรณ์ บุญพัก (2560) ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2. ผู้บริหารครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีตำแหน่งแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นเพราะผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ส่วนใหญ่มีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนสถานศึกษาที่แตกต่างกัน โดยผู้บริหารจะทำหน้าที่บริหารจัดการสถานศึกษาโดยภาพรวม ตามหลักการ แนวคิด และทฤษฎีการบริหาร โดยครูมีหน้าที่หลักในการจัดการเรียนการสอน การดำเนินงานต่าง ๆ ตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและปฏิบัติหน้าที่พิเศษตามที่ผู้บริหารกำหนด ดังนั้นครูจึงมีลักษณะเป็นผู้ปฏิบัติ จึงมองเห็นปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติหรือประสบปัญหาและแก้ปัญหาจากประสบการณ์ของตนเอง ในขณะที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีบทบาทหน้าที่ในการให้การสนับสนุนกิจการและการดำเนินงานของสถานศึกษา เห็นชอบการดำเนินกิจกรรมใดอันเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา ซึ่งด้วยบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจะไม่ได้รับรู้ถึงปัญหาที่เกิดจากการดำเนินงานมากเท่าไรนัก ดังนั้นจึงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัทพร นิธิพัฒนกาญจน์ (2559) ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นเพราะผู้บริหารครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ที่มีประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งมาก ย่อมมีประสบการณ์ในการทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ แพรพิมพา มงคลสวัสดิ์ (2557) ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจำแนกตามประสบการณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัญหาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ได้ข้อเสนอแนะในการศึกษา ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาศึกษาปัญหาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

1.1 ด้านหลักการนิติบัญญัติ ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรร่วมกันตรวจสอบ การดำเนินงานของสถานศึกษาให้ถูกต้องตามระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ ตามที่สถานศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดกำหนด รวมถึงสถานศึกษามีการปรับปรุงการดำเนินงานของคณะทำงานให้ดำเนินงานอย่างถูกต้องตามระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ ตามที่สถานศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดกำหนด เพื่อให้การดำเนินการใด ๆ ของสถานศึกษามีความถูกต้อง

1.2 ด้านหลักการมีส่วนร่วม ส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการดำเนินงาน มีส่วนร่วมใน การวางแผนการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมถึงส่งเสริมให้สถานศึกษา คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา เพื่อให้การดำเนินการต่าง ๆ ของสถานศึกษาดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน โดยชุมชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

1.3 ด้านหลักความเป็นกลางทางการเมือง ส่งเสริมให้สถานศึกษามีระบบตรวจสอบภายใน/หน่วยงานควบคุม ภายในที่เข้มแข็งเป็นรูปธรรมของสถานศึกษา มีกระบวนการในการควบคุม กำกับให้การดำเนินงานถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบ ได้ รวมถึงสถานศึกษามีการดำเนินงานของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ถูกต้องตามระเบียบ มีแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน ไม่เลือกปฏิบัติ เพื่อสร้างการปฏิบัติที่ชัดเจน โปร่งใส ตรวจสอบได้

1.4 ด้านหลักความเป็นมืออาชีพ ส่งเสริมให้สถานศึกษามีการดำเนินการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างเป็นระบบ รวมถึงมีการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างเป็นระบบ โดยยึดหลักนิติธรรม คุณธรรม ความโปร่งใส และตรวจสอบได้เพื่อเป็นการดำเนินการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานของสถานศึกษา ให้ดียิ่งขึ้น

1.5 ด้านหลักความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ ส่งเสริมให้สถานศึกษามีการวางแผนปฏิบัติการในการดำเนินงาน ด้านวิชาการ งบประมาณ งานบริหารบุคคล และงานบริหารทั่วไปอย่างเป็นระบบ ทำให้เกิดความคล่องตัว รวมถึงส่งเสริมให้ สถานศึกษามีความคล่องตัวในการบริหารจัดการ ด้านงบประมาณ ที่สามารถแก้ปัญหาด้านงบประมาณได้อย่างเป็นระบบ

1.6 ด้านหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ส่งเสริมให้สถานศึกษามีการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของ สถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา รวมถึงสถานศึกษามีการติดตาม ตรวจสอบ การดำเนินงาน ตามโครงการ/กิจกรรม และแผนการควบคุมการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทบทวนครั้งต่อไป

ในการศึกษาครั้งต่อไป ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังนี้

2.1 ควรศึกษาแนวปฏิบัติในการดำเนินงานตามกรอบงาน 4 ฝ่าย อย่างเป็นระบบ ทำให้เกิดความคล่องตัวโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์

2.2 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ด้านหลักความเป็นอิสระใน การบริหารจัดการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์

2.3 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ด้านหลักความเป็นมืออาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและ การจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

- _____. (2556). คู่มือการบริหารโรงเรียน ในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579. กรุงเทพฯ: บริษัทพริก
หวานกราฟฟิค จำกัด.
- _____. (2562). คู่มือการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ: แม็ทซ์พอยท์.
- กัญญาณัฐ ฤทธิ์บำรุง. (2559). แนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตอัครราษฎร์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา).
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- จิรัสสา ไสยแก้ว. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การ
บริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ชญาภา ศรีเหลือง. (2560). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่ม
บางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
(การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ถิรวัฒน์ คุ่มทอง. (2560). แนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานสถานศึกษา
บางมูลนาก 01 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
(การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- แพรมิพา มงคลสวัสดิ์. (2557). ปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล
นครระยอง. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รุ่ง รอดจาก. (2555). แนวทางการดำเนินงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนการังวิทยาคมอำเภอบ้านไร่จังหวัด
อุทัยธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหาร
การศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- วสันต์ สัตยคุณ. (2554). การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา).
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วัชรภรณ์ บุญพัก. (2560). ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุบลราชธานี.
- สุภัคพร นิธิพัฒนากาญจน์. (2559). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน
มัธยมศึกษาจังหวัดชัยนาท สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5. วารสารการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยบูรพา, 10(1), 83 - 94.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42. (2563). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2563 - 2565.
นครสวรรค์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42.